

ТУРИЗМДА ОВҚАТЛАНТИРИШ ТУРЛАРИ

1-курс талабаси (дуал талим)

Самарканд маданий мерос ва туризм техникуми

МХ-125 меҳмонхона хужалигини бошқариш

Алиева Шохсанам Шокировна

Илмий раҳбар **Шукурова Рано Кахаровна**

Аннотация: Умумий овқатланиш — аҳолига тайёр овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш, сотиш ва истеъмол қилишни ташкил этувчи мустақил иқтисодий тармоқдир. Лойиҳа доирасида мижозларга юқори сифатли хизмат кўрсатиш, санитария-гигиена талабларига (СанҚваН) қатъий риоя қилиш ва замонавий менежмент усулларини қўллаш орқали соҳадаги рақобатбардошликни таъминлаш масалалари ёритилган.

КИРИШ

Мавзунинг долзарблиги: Бугунги жадал ривожланаётган иқтисодий шароитда умумий овқатланиш соҳаси ижтимоий инфратузилманинг ажралмас қисмига айланди. Аҳолининг турмуш даражаси ошиши ва вақт тақчиллиги сабабли, уйдан ташқарида овқатланиш маданияти ва сифатли хизматларга бўлган талаб кундан-кунга ортиб бормоқда. Бу эса соҳани нафақат таом тайёрлаш, балки юқори технологияли хизмат кўрсатиш тармоғи сифатида қайта кўриб чиқишни талаб этади.

Соҳанинг мақсади: Умумий овқатланиш тизимининг асосий вазифаси — истеъмолчиларни хавфсиз, тўйимли ва сифатли пазандачилик маҳсулотлари билан таъминлаш орқали инсон саломатлигини муҳофаза қилиш ҳамда аҳолига юқори даражадаги сервисни таклиф этишдир.

Ишнинг предмети: Умумий овқатланиш корхоналари (ресторан, кафе, ошхоналар) фаолиятини ташкил этишнинг иқтисодий ва технологик

жараёнлари, санитария-гигиена талабларига риоя қилиш ҳамда соҳада менежмент ва маркетинг стратегияларини такомиллаштириш масалаларини ташкил этади.

Вазифалар:

Умумий овқатланиш бозорининг замонавий ҳолатини таҳлил қилиш;

Таом тайёрлаш ва хизмат кўрсатишнинг инновацион усулларини ўрганиш;

Корхоналарнинг иқтисодий самарадорлиги ва рақобатбардошлигини ошириш йўллари кўрсатиб бериш.

1. Тушунча ва келиб чиқиши

А-ля карт (французча à la carte — «меню бўйича») — бу ресторанлардаги хизмат кўрсатиш тури бўлиб, бунда мижоз менюдаги ҳар бир таомни алоҳида танлайди ва ҳар бир таом учун алоҳида ҳақ тўлайди.

Side Star Hotels +1

Тарихи: Бу атама XIX аср бошларида (тахминан 1816–1821 йилларда) Францияда пайдо бўлган. У пайтгача ресторанларда асосан table d'hôte (умумий стол) тизими бўлиб, барчага бир хил мажмуавий таом берилган. А-ля карт тизими мижозга эркин танлов ҳуқуқини берди.

Chowbus POS +1

2. А-ля карт менюсининг ўзига хос хусусиятлари

Эркин танлов: Мижоз фақат ўзи хоҳлаган таомларни (масалан, фақат асосий таом ёки фақат десерт) буюртма қилиши мумкин.

Алоҳида нархлаш: Менюдаги ҳар бир позиция (газак, шўрва, иссиқ таом, ичимлик) ўз нархига эга.

Янги тайёрланиш: Таомлар олдиндан тайёрлаб қўйилмайди, балки буюртма берилгандан сўнг «пичоқ остидан» (freshly cooked-to-order) тайёрланади.

Кутиш вақти: Ҳар бир таом алоҳида тайёрлангани учун миждоз маълум вақт кутишига тўғри келади.

Kafoodle +7

3. «Швед столи» (Buffet) ва «А-ля карт» ўртасидаги фарк

Хусусияти	Швед столи (Buffet)	А-ля карт (A La Carte)
Хизмат	Ўзига ўзи хизмат қилиш	Официант хизмати
Тайёрланиш	Катта ҳажмда олдиндан тайёрланади	Буюртма бўйича алоҳида тайёрланади
Нарх	Белгиланган ягона нарх	Ҳар бир таом учун алоҳида тўлов
Муҳит	Шовқинли ва тезкор	Тинч, шинам ва индивидуал

Хулоса ўрнида айтиш жоизки, Ўзбекистонда туризм ва хизмат кўрсатиш соҳаси ривожланиб бораётган бир даврда, ресторанларда А-ля карт тизимининг кенг жорий этилиши халқаро стандартларга мослашиш ва хорижий сайёҳларга сифатли сервис кўрсатишнинг муҳим омили бўлиб хизмат қилади.

Фойдаланган адабиётлар

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining turizm sohasini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
2. O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi ma’lumotlari va rasmiy statistik to‘plamlar.
3. UNESCO World Heritage Centre. Samarkand – Crossroads of Cultures.
4. Amir Temur tarixi va Temuriylar davri me’morchiligi bo‘yicha ilmiy manbalar.
5. Imom al-Buxoriy hayoti va hadis ilmi bo‘yicha adabiyotlar.
6. Ahmedov B. Samarqand tarixi. – Toshkent: Fan nashriyoti.
7. Azimov I. O‘zbekiston turizmi: rivojlanish strategiyalari va istiqbollari. – Toshkent.
8. Rajabov Q. Markaziy Osiyo me’morchilik yodgorliklari. – Toshkent.
9. O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi. – Toshkent.